

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 7111.В.05.10 - 2015
(позначення стандарту)

Професія: Гірник очисного забою

Код: 7111

Кваліфікація: гірник очисного забою 4-5, 6-го розрядів

***Видання офіційне
Київ – 2015***

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ
Міністерства освіти і науки України
від «23» грудня 2015 р. № 1340

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 7111.В.05.10 - 2015
(позначення стандарту)

Професія: Гірник очисного забою

Код: 7111

Кваліфікація: гірник очисного забою 4-5, 6-го розрядів

***Видання офіційне
Київ - 2015***

Керівники проекту

Супрун В. В. – директор департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України.

Таран С. Ф. – начальник відділу змісту та організації навчального процесу департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України.

Кучеренко О. О. – директор з управління персоналом ДТЕК.

Бондаренко Є. І. – керівник департаменту управління персоналом ДТЕК.

Авторський колектив

Паржницький В. В. – начальник відділу професійної освіти і тренінгів Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України, керівник авторського колективу.

Багмут О. М. – завідувач сектору прогнозування потреб у професійних навичках відділу професійної освіти і тренінгів Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Ларін О. О. – начальник відділу з навчання ДТЕК.

Грома В. В. – менеджер відділу з підготовчих робіт дирекції з видобутку вугілля ДТЕК.

Епштейн О. Б. – директор ОП «Центр підготовки кадрів» ТОВ «ДТЕК Свердловантрацит».

Наукові консультанти

Барабаш М. В. – заступник директора з виробництва дирекції з видобутку вугілля ДТЕК.

Бондаренко В. І. – завідувач кафедри підземної розробки родовищ Національного гірничого університету.

Рецензенти

Соколовський В.В. - заступник генерального директора з охорони праці ДП «Львіввугілля».

Черватюк В. Г. – керівник департаменту з виробництва дирекції з видобутку вугілля ДТЕК.

Берло В.Г. - керівник Департаменту з охорони праці та промислової безпеки дирекції з видобутку вугілля ДТЕК.

Літературний редактор

Сільченко С. О. – головний спеціаліст відділу з навчання Департаменту з управління персоналом дирекції вугледобичі ДТЕК.

Технічний редактор

Демченко Ю. І. – доцент кафедри підземної розробки родовищ Національного гірничого університету.

Зауваження та пропозиції щодо змісту державного стандарту з професії Гірник очисного забою, замовлення на його придбання просимо надсилати за адресою:

03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, Інститут модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Телефон: (044)248-91-16.

Відділ професійної освіти і тренінгів.

Примітка. Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Загальні положення

Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії Гірник очисного забою 4-5, 6-го розрядів розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» та інших нормативно-правових документів і є обов'язковим для виконання усіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Державний стандарт професійно-технічної освіти складається з:

освітньо-кваліфікаційних характеристик випускника професійно-технічного навчального закладу за відповідними рівнями кваліфікацій;

типових навчальних планів підготовки кваліфікованих робітників;

типових (робочих) навчальних програм з навчальних предметів, виробничого навчання, передбачених типовими навчальними планами;

критеріїв кваліфікаційної атестації випускників та вимог до результатів навчання;

переліку основних засобів навчання.

У професійно-технічних навчальних закладах тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, яку набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

При організації підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації на виробництві за робітничими професіями термін професійного навчання, на підставі вхідного контролю, може бути скорочений до 50%.

Вхідний контроль знань, умінь та навичок здійснюється професійно-технічним навчальним закладом у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускника містять вимоги до знань, умінь та навичок та складені на основі:

Випуску 5. «Добувна промисловість» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства палива та енергетики України від 14.01.2000 № 62;

досягнень науки і техніки, упровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі;

потреб роботодавців.

У освітньо-кваліфікаційних характеристиках випускника враховані положення галузевого професійного стандарту «Гірник очисного забою» відносно вимог до

знань, умінь і навичок випускників професійно-технічних навчальних закладів, визначених роботодавцями, і які є основою для формування кваліфікацій у співвідношенні з рівнями національної рамки кваліфікацій.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника охоплює сукупність необхідних загальних та професійних компетентностей (компетентність/компетентності - здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності та інші особисті якості).

Типовий навчальний план професійної підготовки включає розподіл навчального навантаження між загально-професійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою, консультації, державну атестацію. У типовому навчальному плані визначено загальну кількість годин для оволодіння кваліфікацією відповідного рівня, розподіл годин між базовим блоком та навчальними модулями (навчальний модуль – логічно завершена складова ДСПТО, що містить навчальний матеріал, необхідний для досягнення загальних, професійних компетентностей, та належить до певного рівня кваліфікації).

Перелік навчальних предметів визначається навчальним закладом спільно з підприємствами-замовниками робітничих кадрів.

Типовим навчальним планом передбачено тижневе навантаження учнів (слухачів) не більше 36 годин.

Під час виробничої практики можливе навантаження учнів (слухачів) до 40 годин на тиждень, в залежності від віку.

Типові (робочі) навчальні програми визначають зміст та погодинний розподіл предметів, що забезпечують формування професійних і загальних компетентностей.

Професійні (професійні базові, професійні профільні) та загальні компетентності формуються в процесі загально-професійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки.

Типові (робочі) навчальні програми розробляються навчальним закладом спільно з підприємствами-замовниками робітничих кадрів та погоджуються з регіональними органами освіти.

Вимоги до результатів навчання визначаються за завданнями та обов'язками освітньо-кваліфікаційної характеристики. За результатами оволодіння кожним рівнем кваліфікації – проводиться кваліфікаційна атестація, що включає перевірку теоретичних знань (шляхом тестування тощо) та практичних умінь шляхом виконання кваліфікаційної пробної роботи і визначається двома параметрами: «знає – не знає»; «уміє – не вміє».

Поточне оцінювання проводиться відповідно до чинної нормативно-правової бази.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, навчальних полігонах, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу,

передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковим одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно з законодавством.

Професійно-технічні навчальні заклади, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок учнів (слухачів) та безпосередньо приймають участь у кваліфікаційній атестації.

Після завершення навчання кожний слухач повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими у даній галузі.

До самостійного виконання робіт учні, слухачі допускаються лише після навчання й перевірки знань з охорони праці. Навчання з охорони праці проводиться згідно з вимогами чинного Закону України «Про охорону праці».

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників розробляються навчальним закладом разом з роботодавцями і базуються на компетентнісному підході відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики та погоджуються з регіональними органами освіти.

Кваліфікаційна атестація забезпечується шляхом організації та проведення контролю знань, умінь і навичок учнів (слухачів) з навчальних предметів в тому числі шляхом тестування та професійно-практичної підготовки, тобто аналіз та оцінювання результатів навчання, що формують компетентність випускника.

Присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» відповідного розряду можливе за умови освоєння учнем, слухачем усіх компетентностей.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу, який успішно пройшов кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду (категорії) і видається диплом державного зразка.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання і успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду

(категорії) і видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та яким за результатами проміжної (поетапної) кваліфікаційної атестації присвоюється відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

Базовий навчальний блок та зміст професійних базових компетентностей

Професійні базові компетентності (базові знання й уміння) визначаються професійно-технічним навчальним закладом за погодженням з роботодавцями. Якщо навчання здійснюється в професійно-технічному навчальному закладі неперервно на декілька кваліфікаційних розрядів, то базовий навчальний блок вивчається один раз – перед оволодінням навчальним матеріалом навчальних модулів.

Код	Найменування компетентностей	Знання, уміння	Розряд	
			4-5	6
БК-1	Розуміння основ трудового законодавства в професійній діяльності	Знати: основні трудові права та обов'язки працівників; положення, зміст, форми та строки укладання трудового договору; діючі соціальні гарантії та соціальний захист на підприємстві	+	-
БК-2	Знання основ енергозбереження та дотримання основних вимог енергоменеджменту	Знати: основи раціонального використання енергоресурсів та матеріалів у професійній діяльності Уміти: раціонально використовувати енергоресурси та матеріали в професійній діяльності	+	-
БК-3	Знання основ гірничої справи	Знати: особливості залягання гірських порід, умови і можливості їх розроблення; структуру пласта; застосовувані системи розробки; способи виїмки вугілля; раціональні способи ведення робіт при очисній виїмці; способи керування покрівлею і умови їх застосування Уміти: керувати покрівлею при різних умовах очисної виїмки корисної копалини	+	-
БК-4	Знання основ гідравліки	Знати: види та властивості робочої рідини гідроприводу; улаштування та правила експлуатації складових частин гідроприводу; схеми та порядок роботи систем гідроприводу	+	-

		<p>комплексів механізованого кріплення та очисних комбайнів</p> <p>Уміти: керувати гідросистемою механізованого кріплення за допомогою електрогідравлічних розподільників; діагностувати порушення гідросистеми механізованого кріплення</p>		
БК -5	Засвоєння та оволодіння основами електрослюсарної справи	<p>Знати: технологічні процеси обробки деталей; правила та способи монтажу різноманітної електричної апаратури, що використовується в шахті; порядок монтажу місцевого та загального шахтного заземлення</p> <p>Уміти: виконувати основні електрослюсарні та монтажні операції</p>	+	-
БК -6	Знання основ ощадливого виробництва	<p>Знати: принципи бережливого виробництва; види втрат на виробництві; призначення карти потоку створення цінності процесу і порядок її використання; інструменти аналізу і поліпшення виробничого процесу; систему управління ідеями; систему організації робочого місця (5С); інструменти стандартизації процесів</p> <p>Уміти: визначати втрати у виконуваному виробничому процесі; використовувати карту потоку створення цінності процесу; застосовувати інструменти аналізу та поліпшення робочого процесу і організації робочого місця</p>	+	+
БК -7	Знання та дотримання вимог охорони праці і промислової безпеки	<p>Знати: основні законодавчі акти з охорони праці; основні положення Закону України "Про охорону праці"; вимоги інструкції з охорони праці та промислової безпеки; права працівників з охорони праці на підприємстві;</p>	+	+

		<p>положення колективного договору щодо охорони праці; необхідні нормативні документи з охорони праці та міри відповідальності за їх порушення»; правила галузевої безпеки; основи електробезпеки; параметри й властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища; інструкції з пожежної безпеки; плани евакуації та ліквідації аварій; правила безпечної експлуатації устаткування конвеєрного, канатного та допоміжного шахтного транспорту; правила проходження медичних оглядів</p>		
БК –8	Дотримання правил безпеки у вугільних шахтах	<p>Знати: вимоги безпеки, які висуваються машиністу підземних установок (загальні вимоги, вимоги безпеки перед початком роботи, вимоги безпеки під час роботи, вимоги безпеки в аварійних ситуаціях, вимоги безпеки після закінчення роботи, основні небезпечні та шкідливі виробничі чинники та на виробництві, безпечна організація роботи й утримання робочого місця); заходи електробезпеки; вимоги законодавства в галузі охорони навколишнього середовища; вимоги щодо застосування, утримання і зберігання спецодягу, спецвзуття та ЗІЗ</p> <p>Уміти: застосовувати безпечні прийоми праці під час виконання технологічних операцій, експлуатації машин, механізмів, обладнання та інших засобів виробництва, роботи з електрообладнанням; виконувати операції відповідно до технологічних карт дотримуючись правил безпеки; дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей у процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території гірничого підприємства;</p>	+	+

		застосовувати безпечні прийоми праці під час виконання технологічних операцій, експлуатації машин, механізмів, обладнання та інших засобів виробництва, роботи з електрообладнанням; дотримуватися правил поведінки в небезпечних умовах		
БК -9	Дотримання заходів пожежної безпеки, пилогазового режиму та правил поведінки у разі аварії	Знати: правила пожежної безпеки, інструкції із пожежної безпеки, заходи пожежної безпеки; положення пилогазового режиму; позиції «Плану ліквідації аварій» Уміти: діяти під час пожежі відповідно до Правил пожежної безпеки та інструкції із пожежної безпеки; діяти в аварійних ситуаціях відповідно до «Плану ліквідації аварій»; використовувати первинні засоби пожежогасіння	+	+
БК -10	Дотримання вимог Положення про табельний облік, нарядну систему і правил внутрішнього трудового розпорядку	Знати: вимоги Положення про нарядну систему; правила внутрішнього трудового розпорядку; правила табельного обліку; положення колективного договору підприємства Уміти: виконувати вимоги трудової дисципліни та регламенту виконання робіт; узгоджувати спільні роботи з іншими працівниками	+	+
БК -11	Уміння надавати першу долікарську допомогу потерпілим у разі нещасних випадків	Знати: правила і прийоми надання першої долікарської допомоги потерпілим у разі аварії, нещасного випадку або гострого захворювання; місцезнаходження засобів для надання першої долікарської допомоги (аптечок, шин, носилок); перелік та строки придатності препаратів, що знаходяться в аптечці Уміти: визначати характер ушкоджень і ступінь	+	+

		загрози здоров'ю та життю потерпілих у разі нещасних випадків; переносити постраждалих від місця нещасного випадку до стовбура		
--	--	---	--	--

Перелік навчальних модулів та професійних профільних компетентностей

Код навчального модуля	Код професійної профільної компетентності	Найменування компетентності та навчального модуля (або однакова назва для компетентності та модуля)
ГРОЗ – 4-5.1	Роботи з очисного виймання корисної копалини	
	ГРОЗ – 4-5.1.1	Приведення вибою в безпечний стан і підготування лінії очисного вибою до виймального циклу
	ГРОЗ – 4-5.1.2	Надання допомоги в керуванні гірничо-виймальними комбайнами
	ГРОЗ – 4-5.1.3	Кріплення очисного вибою
	ГРОЗ – 4-5.1.4	Кріплення сполучення очисного вибою із прилеглими виробками
	ГРОЗ – 5.1.5	Пересування конвеєра
	ГРОЗ – 4-5.1.6	Проведення ніш і берм
ГРОЗ – 4-5.2	Роботи з проведення нарізних виробок	
	ГРОЗ – 4-5.2.1	Проведення печей, просіків, розрізів лав, монтажних камер
	ГРОЗ – 4-5.2.2	Буріння шпурів для зміцнення масиву
ГРОЗ – 4-5.3	Закладні роботи. Зведення бутової смуги	
	ГРОЗ – 4-5.3.1	Закладні роботи. Зведення бутової смуги
ГРОЗ – 4-5.4	Експлуатація скребкових конвеєрів	
	ГРОЗ – 4-5.4.1	Нарощування (скорочення) конвеєрів
	ГРОЗ – 4-5.4.2	Обслуговування та ремонт конвеєрів
ГРОЗ – 4-5.5	Обслуговування та ремонт секцій механізованого кріплення і кріплення сполучення	
	ГРОЗ – 4-5.5.1	Обслуговування та ремонт секцій механізованого кріплення і кріплення сполучення
ГРОЗ –	Доставляння матеріалів та обладнання	

4-5.6	ГРОЗ – 4-5.6.1	Доставляння матеріалів та обладнання
ГРОЗ – 6.1	Складні роботи з очисного виймання корисної копалини	
	ГРОЗ – 6.1.1	Надання допомоги в керуванні стругами
ГРОЗ – 6.2	Складні роботи з проведення нарізних виробок	
	ГРОЗ – 6.2.1	Буріння свердловин
	ГРОЗ – 6.2.2	Виймання корисної копалини відбійним молотком під час проведення гезенків, печей і просіків на похилих пластах. Експлуатація та усунення неполадок відбійних молотків

Загальні компетентності

Усвідомлення важливості свого трудового внеску в досягнення колективу.

Взаємодія з членами колективу в процесі роботи.

Оперативність в прийнятті правильних рішень у позаштатних ситуаціях під час роботи.

Знання професійної термінології.

Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.

Здатність працювати в команді.

Дотримання професійної етики.

Здатність запобігати конфліктні ситуації.

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 7111.В.05.10 - 2015
(позначення стандарту)

Професія: Гірник очисного забою

Код: 7111

Кваліфікація: гірник очисного забою 4-5-го розряду

***Видання офіційне
Київ - 2015***

I. Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників)

1. Професія: Гірник очисного забою

2. Кваліфікація: гірник очисного забою 4-5-го розряду (III рівень НРК)

3. Кваліфікаційна характеристика

Завдання та обов'язки. Виконує комплекс робіт під час очисного виймання корисної копалини, робіт, пов'язаних з проведенням печей, просіків, гезенків, ортів, розрізів лав, монтажних камер (шарів). Бурить шпури і свердловини самохідними буровими установками (крім дизельних), каретками і перфораторами вагою до 35 кг (разом з пневмопідтримкою), електросвердлами та пневмосвердлами. Оглядає забій і доводить до безпечного стану, планує ділянку вибою. Проводить прибирання, навантаження і доставку гірничої маси різними способами. Зводить тимчасове і постійне кріплення відповідно до паспорта кріплення та керування покрівлею, здійснює посадку покрівлі, викладення і перенесення кострів. Зміцнює породи покрівлі очисного забою і сполучення з ним полімерними матеріалами. Встановлює упорні та розпірні стояки.

Викладає помости. Скреперує гірничу масу з забою. Проводить закладку виробленого простору, надає допомогу в керуванні гірничими виїмковими машинами. Керує гідромоніторами, вантажо-доставними машинами з електричним і пневматичним приводом та дизельним двигуном потужністю до 147,2 кВт (200 к. с.), закладними машинами, скреперними лебідками, самохідними покрівельно-оборковими помостами та іншими застосовуваними в роботі машинами і механізмами, здійснює їх технічне обслуговування. Керує установками, що нагнітають воду в пласт, гідросистемою під час пересування секцій кріплення і конвеєра. Бере участь у монтажі, демонтажі, перенесенні, пересуванні, установленні обладнання в зоні забою і виробках, прилеглих до очисних забоїв (лав, блоків, заходок). Монтує гнучкі перекриття з металеві сітки, пересуває опірні балки і переставляє ролики під час роботи стругових установок і вузькозахватних комбайнів. Пересуває стояки спеціального привибійного кріплення. Нарощує й укорочує конвеєри у виробках, прилеглих до очисних забоїв. Доставляє кріпильні матеріали та обладнання в забій від штреку, розкладає їх у забої, видає з очисного забою на штрек. Проводить навантаження, вивантаження матеріалів та устаткування у гірничих виробках, в очисних забоях. Змащує і заправляє паливо-мастильними матеріалами обслуговуване обладнання. Проводить проходку ніш. Навіщує люки, нарощує зрубові хідники. Бере участь у нарощуванні водо- і повітропровідних магістралей, в ремонті вибійного обладнання. Виконує роботи щодо

запобігання несподіваним викидам гірничої маси і газів.

Повинен знати: будову, технічні характеристики обладнання, машин, механізмів і пристроїв, застосовуваних на очисній виїмці корисної копалини, правила приймання, випробування і догляду за ними; пускову та регулювальну апаратуру; порядок монтажу та демонтажу обслуговуваних машин; схему розведення повітропроводів і водопроводів; системи зрошування; властивості гірських порід; властивості бокових порід та структуру пласта: кліваж, тріщинуватість, віджимання, наявність породових прошарків, несправжньої покрівлі, твердих вкраплень, схильність до несподіваних викидів і гірничих ударів, багаторазовість відпрацьованого пласта; застосовувані системи розробки; правила ведення розробки гірничих виробок за напрямками; схеми раціонального розміщення шпурів; способи приймання і основні схеми розмиву корисної копалини і породи; види кріплень і способи кріплення забою; основи гірничої справи; паспорти кріплення і керування покрівлею, буровибухових робіт; способи керування покрівлею і умови їх застосування; способи закладання відпрацьованого простору та основні знання про закладні матеріали; види і властивості полімерних матеріалів, застосовуваних для укріплення порід покрівлі, правила поводження з ними; сортамент лісу та типорозміри металевих стояків; способи проведення горизонтальних і похилих виробок у різних умовах; основні правила безпечного ведення підривних робіт; вимоги до якості заточування і заправлення різального інструменту; види, способи виявлення та усунення неполадок у роботі обслуговуваних машин і механізмів; електрослюсарну справу в обсязі знань електрослюсаря 3-го розряду.

Кваліфікаційні вимоги. Повна або базова загальна середня освіта. Професійно-технічна освіта. Підвищення кваліфікації. Стаж роботи за професією гірника очисного забою 4 розряду не менше 1 року.

Примітка. У разі неповного освоєння комплексу очисних робіт, передбачених кваліфікаційною характеристикою, тарифікація гірників очисного забою проводиться на один розряд нижче.

Приклади робіт

Кріплення спряжиння лави і штреків

1. Закріплення приводної і кінцевої головок скребкового конвеєра.
2. Пересування конвеєра лавою.
3. Прибирання, навантаження та доставка гірничої маси.
4. Збільшення та зменшення довжини конвеєрів у виробках, що прилягають до очисного забою.
5. Проходка ніш.
6. Ремонт конвеєра, механізованого кріплення.
7. Нарощування водопровідних магістралей.
8. Буріння свердловин і скважин перфораторами і каретками (вагою до 35кг.), електросвердлами, самохідними буровими установками.

9. Зведення тимчасового і постійного кріплення.
10. Викладання і перенесення кострів.
11. Установлення упорних та розпірних стояків.
12. Керування навантажувальними, навантажувально-доставними машинами потужністю до 147,2 кВт (200 к.с), закладними машинами, скреперними лебідками.
13. Керування установками для нагнітання води в пласт гідросистемою під час переміщення механізованого кріплення та конвеєра.
14. Доставка кріпильних матеріалів та устаткування до забою від штреку, розкладання їх у забої.
15. Навантаження, розвантаження матеріалів та устаткування в гірничих виробках, біля очисних забоїв.
16. Змащення і заправка паливо-мастильними матеріалами устаткування, що обслуговується.
17. Монтаж гнучкого перекриття із металевої сітки.
18. Переміщення упорної балки та перестановка роликів під час роботи вузькозахватних комбайнів.
19. Перевірка та огляд заземлення.

4. Порівняльна таблиця завдань та обов'язків кваліфікаційної характеристики та професійних профільних компетентностей

Код компетентності	Найменування компетентності	Згідно з ДКХП ГРОЗ 4-5-го розряду
ГРОЗ – 4-5.1.1	Приведення вибою в безпечний стан і підготування лінії очисного вибою до виймального циклу	Оглядає забій і доводить до безпечного стану, планує ділянку вибою. Виконує роботи щодо запобігання несподіваним викидам гірничої маси і газів
ГРОЗ – 4-5.1.2	Надання допомоги в керуванні гірничо-виймальними комбайнами	Надає допомогу в керуванні гірничими виїмковими машинами
ГРОЗ – 4-5.1.3	Кріплення очисного вибою	Зводить тимчасове і постійне кріплення відповідно до паспорта кріплення та керування покрівлею, здійснює посадку покрівлі, викладення і перенесення кострів. Зміцнює породи покрівлі очисного забою і сполучення з ним полімерними матеріалами. Установлює упорні та розпірні стояки. Викладає помости. Монтує гнучкі перекриття з металевої сітки, пересуває опірні балки і переставляє ролики під час роботи стругових установок і вузькозахватних комбайнів. Керує гідросистемою під час пересування секцій кріплення і конвеєра
ГРОЗ – 4-5.1.4	Кріплення сполучення очисного вибою із прилеглими виробками	Зводить тимчасове і постійне кріплення відповідно до паспорта кріплення, здійснює перенесення кострів. Установлює упорні та розпірні стояки. Викладає помости. Монтує гнучкі перекриття з металевої сітки, пересуває опірні балки і переставляє ролики під час роботи стругових установок і вузькозахватних комбайнів. Пересуває стояки спеціального привибійного кріплення
ГРОЗ – 4-5.1.5	Пересування конвеєра	Бере участь у монтажі, демонтажі, перенесенні, пересуванні, установленні обладнання в зоні забою і виробках, прилеглих доочисних забоїв (лав, блоків, заходок). Керує гідросистемою під час пересування секцій кріплення і конвеєра
ГРОЗ – 4-5.1.6	Проведення ніш і берм	Проводить проходку ніш
ГРОЗ – 4-5.2.1	Проведення печей, просіків, розрізів лав, монтажних камер	Виконує комплекс робіт під час очисного виймання корисної копалини, робіт, пов'язаних з проведенням печей, просіків, гезенків, ортів, розрізів лав, монтажних камер (шарів)
ГРОЗ – 4-5.2.2	Буріння шпурів для зміцнення масиву	Бурить шпури і свердловини самохідними буровими установками (крім дизельних), каретками і перфораторами вагою до 35 кг (разом з пневмопідтримкою), електросвердлами та

Код компетентності	Найменування компетентності	Згідно з ДКХП ГРОЗ 4-5-го розряду
		пневмосвердлами. Керує вантажно-доставними машинами з електричним і пневматичним приводом та дизельним двигуном потужністю до 147,2 кВт (200 к. с.)
ГРОЗ – 4-5.3.1	Закладні роботи. Зведення будової смуги	Скреперує гірничу масу з забою. Проводить закладку виробленого простору. Керує гідромоніторами, закладними машинами, скреперними лебідками, самохідними покрівельно-оборковими помостами та іншими застосовуваними в роботі машинами і механізмами, здійснює їх технічне обслуговування
ГРОЗ – 4-5.4.1	Нарощування (скорочення) конвеєрів	Бере участь у монтажі, демонтажі, перенесенні, пересуванні, установленні обладнання в зоні забою і виробках, прилеглих доочисних забоїв (лав, блоків, заходок). Нарощує й укорочує конвеєри у виробках, прилеглих до очисних забоїв
ГРОЗ – 4-5.4.2	Обслуговування та ремонт конвеєрів	Змащує і заправляє паливо-мастильними матеріалами обслуговуване обладнання. Бере участь у ремонті вибійного обладнання. Керує застосовуваними в роботі машинами і механізмами, здійснює їх технічне обслуговування
ГРОЗ – 4-5.5.1	Обслуговування та ремонт секцій механізованого кріплення і кріплення сполучення	Змащує і заправляє паливо-мастильними матеріалами обслуговуване обладнання. Бере участь у ремонті вибійного обладнання. Керує застосовуваними в роботі машинами і механізмами, здійснює їх технічне обслуговування
ГРОЗ – 4-5.6.1	Доставляння матеріалів та обладнання	Проводить прибирання, навантаження і доставку гірничої маси різними способами. Доставляє кріпильні матеріали та обладнання у забій від штреку, розкладає їх у забої, видає з очисного забою на штрек. Проводить навантаження, вивантаження матеріалів та устаткування у гірничих виробках, в очисних забоях

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Гірник очисного забою 4-5-го розряду

5.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта та/або професійна підготовка за технологічно суміжною професією 3-го розряду.

5.2. По закінченню навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійно-технічна освіта або підготовка на виробництві, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Гірник очисного забою 5-го розряду.

6. Сфера професійної діяльності

КВЕД ДК009:2010. Добувна промисловість. Вугільна промисловість.

7. Специфічні вимоги

7.1. Вік: не менше 18 років (прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства).

7.2. Стать: чоловіча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених МОЗ України № 256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

8. Професійні профільні компетентності

Код	Професійні профільні компетентності	Зміст компетентностей
ГРОЗ – 4-5.1.1	Приведення вибою в безпечний стан і підготування лінії очисного вибою до виймального циклу	Знати: фізико-механічні властивості гірських порід; будову та правила безпечної експлуатації систем повітро- і водопостачання, зрошення; правила керування покрівлею і кріплення очисного вибою; технічні характеристики, будова та правила безпечної експлуатації механізованого кріплення; технічні параметри й вимоги безпечної експлуатації скребкових конвеєрів; будову та принцип дії гідромуфти; будову та правила безпечної експлуатації засобів малої механізації; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт; основи ощадливого виробництва Уміти: оббирати відшаровані шматки породи за допомогою довгомірного інструменту; визначати працездатність систем розподілу води, повітря, зрошення; зводити тимчасове кріплення; керувати механізованим кріпленням і кріпленням сполучення; скорочувати скребковий ланцюг й замінити відрізки ланцюга, непридатні до експлуатації; замінити скребки; застосувати засоби малої механізації; читати технологічні і гідравлічні схеми; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт
ГРОЗ – 4-5.1.2	Надання допомоги в керуванні очисним комбайном	Знати: основи гідроприводу; технічні характеристики, будова та правила безпечної експлуатації очисних комбайнів; технологію виймання корисної копалини гірничо-виймальними

		<p>комбайнами; будову гідросистеми кріплення; порядок пересування секцій слідом за проходженням комбайна; паспорт кріплення очисного вибою та керування покрівлею; порядок подавання сигналів під час виконання трудових дій; вимоги електробезпеки; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: контролювати положення і роботу виконавчого органу; контролювати положення та стану живильного кабелю і шланга системи зрошення очисного комбайна під час виймання корисної копалини; замінювати (оглядати) різальні елементи, зрошувачі; виконувати допоміжні роботи із ремонту комбайна; підготовлювати ґрунт для проходження очисного комбайна; керувати секціями механізованого кріплення; навантажувати гірничу масу на вибійний конвеєр; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-5.1.3	Кріплення очисного вибою	<p>Знати: основи гідроприводу; правила й методи керування покрівлею; призначення, правила експлуатації та технічна характеристика механізованого кріплення; послідовність дій під час пересування секцій механізованого кріплення; будову й послідовність дій під час встановлення індивідуального кріплення; будову і правила експлуатації відбійного молотка, ручних електро- і пневмосвердел, інших засобів малої механізації; порядок виконання буропідривних робіт; послідовність встановлення анкерного кріплення; паспорт кріплення очисного вибою; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: пересувати секції механізованого кріплення; кріпити очисний вибій індивідуальним кріпленням; забезпечувати цілість кабелів і рукавів високого тиску під час пересування секцій механізованого кріплення; оббирати покрівлі та вугільного пласта; встановлювати й витягати тимчасове кріплення; виконувати роботи із застосуванням відбійного молотка, ручних електро- і пневмосвердел, інших засобів малої механізації; витягувати й замінити затиснуте кріплення (стійки); зводити анкерне кріплення; виконувати роботи з очищення перекриттів секцій від гірничої маси; влаштувати кліті (накати) на перекриттях секцій; навантажувати гірничу масу на вибійний конвеєр; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час</p>

		виконання робіт
ГРОЗ – 4-5.1.4	Кріплення сполучення очисного вибою із прилеглими виробками	<p>Знати: технологію й послідовність дій під час кріплення сполучення; основи гідроприводу; будову й порядок встановлення тимчасового кріплення різних типів; будову та правила безпечної експлуатації механізованого кріплення сполучення; будову та правила безпечної експлуатації засобів малої механізації; паспорт кріплення сполучення; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: зводити органне кріплення; викладати накатний костер; виконувати роботи з теслярським інструментом; керувати механізованим кріпленням сполучення; навантажувати гірничу масу на вибійний конвеєр; виконувати роботи із застосуванням засобів малої механізації; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-5.1.5	Пересування конвеєра	<p>Знати: основи гідроприводу; будову, принцип дії та правила безпечної експлуатації скребкового конвеєра; будову, правила експлуатації секцій механізованого кріплення; порядок дій під час засування скребкового конвеєра; будову і правила експлуатації розпірних домкратів приводної станції; будову й порядок встановлення тимчасового кріплення різних типів; технологію й послідовність дій під час виконання кінцевих операцій; паспорт кріплення очисного вибою; паспорт кріплення сполучення; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: візуально перевіряти справність вагонеток, рейкового колії, керувати розпірним домкратом приводної станції скребкового конвеєра; керувати скребковим конвеєром; зводити запобіжне кріплення різних типів; виконувати роботи з теслярським інструментом; керувати гідродомкратами секцій механізованого кріплення; навантажувати гірничу масу на вибійний конвеєр; виконувати роботи із застосуванням засобів малої механізації; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-	Проведення ніш	<p>Знати: фізико-механічні властивості гірських порід;</p>

5.1.6	і берм	<p>паспорт проведення та кріплення ніш і берм; паспорт ведення буропідричних робіт; будову і правила експлуатації перфораторів, електросвердла, пневмосвердла, відбійного молотка; будову й порядок встановлення запобіжних кріплень різних типів; порядок кріплення ніш і берм індивідуальним кріпленням (рудстійки, стійки тертя, гідростійки); основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: бурити шпури за допомогою перфоратора, електросвердла, пневмосвердла; навантажувати гірничу масу на вибійний конвеєр; зводити тимчасове кріплення; кріпити ніші і берми індивідуальним кріпленням; руйнувати вугільний масив за допомогою відбійного молотка; виконувати роботи з теслярським інструментом; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-5.2.1	Проведення печей, просіків, розрізів лав, монтажних камер	<p>Знати: фізико-механічні властивості гірських порід; паспорт проведення та кріплення виробки; паспорт ведення буропідричних робіт; будова і правила експлуатації перфоратора, електросвердла, пневмосвердла, відбійного молотка; будова і правила експлуатації нарізних комбайнів; конструкції й порядок зведення тимчасового кріплення; порядок встановлення і правила експлуатації індивідуального кріплення (рудстійки, клинові стійки тертя, гідростійки, посадкові стійки); правила експлуатації скребкових конвеєрів, маневрових лебідок; будова, порядок монтажу-демонтажу, обслуговування вентиляційного трубопроводу; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: бурити шпури за допомогою перфоратора, електросвердла, пневмосвердла згідно з паспортом виконання буропідричних робіт; встановлювати індивідуальне кріплення; навантажувати гірничу масу на скребковий конвеєр; експлуатувати маневрові лебідки; монтувати-демонтувати та обслуговувати вентиляційний трубопровід; нарощувати скребковий конвеєр; виконувати роботи з використанням засобів малої механізації; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-5.2.2	Буріння шпурів для зміцнення масиву	<p>Знати: фізико-механічні властивості гірських порід; правила керування покрівлею; будову і правила експлуатації перфоратора, електросвердла,</p>

		<p>пневмосвердла; правила керування скребковим конвеєром; будову і правила експлуатації нагнітальної установки; характеристики смол для зміцнення; технічний паспорт проведення робіт; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: опускати нависання гірничої маси за допомогою оббирника; складувати у вибої інструментів, пристосувань і обладнання; бурити за допомогою ручних інструментів та механізмів; нагнітати зміцнювальних сумішей у породний масив через пробурені шпури; виконувати роботи зі встановлення анкерного кріплення; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-5.3.1	Закладні роботи. Зведення бутової смуги	<p>Знати: фізико-механічні властивості гірських порід; правила й методи керування покрівлею; будову і правила експлуатації перфоратора, електросвердла, пневмосвердла, відбійного молотка; паспорт ведення буропідривних робіт; будову і правила експлуатації закладного обладнання; правила встановлення скреперної лебідки та обвідного ролика; технічний паспорт проведення робіт; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: приводити в безпечний стан місця встановлення скреперної лебідки; зводити тимчасове кріплення; встановлювати (заміняти) рудстійки; бурити шпури за допомогою перфоратора, електросвердла, пневмосвердла; встановлювати й керувати скреперною лебідкою; транспортувати породу в бутову смугу за допомогою закладного обладнання; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт</p>
ГРОЗ – 4-5.4.1	Нарощування (скорочення) конвеєрів	<p>Знати: будову, правила експлуатації й технічна характеристика скребкового конвеєра; технологію й послідовність дій під час нарощування-скорочення скребкового конвеєра; правила керування розпірним домкратом; технологічний паспорт проведення робіт; правила роботи із застосуванням засобів малої механізації; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: роз'єднувати ланцюги за допомогою храпового механізму; монтувати-демонтувати риштачний став; подовжувати-скорочувати верхній та нижній ланцюги;</p>

		керувати скребковим конвеєром; кріпити кінцеву і приводну голівки; виконувати роботи із застосуванням засобів малої механізації; подавати сигнали під час виконання робіт; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт
ГРОЗ – 4-5.4.2	Обслуговування та ремонт конвеєрів	Знати: основи ощадливого виробництва; типи мастильних матеріалів і робочих рідин; причини порушень у роботі скребкового конвеєра та способи їх усунення; будову, правила експлуатації й технічна характеристика скребкового конвеєра; правила й порядок проведення технічного обслуговування скребкових конвеєрів; правила й порядок ремонту складових частин і вузлів конвеєра; правила роботи із застосуванням засобів малої механізації; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт Уміти: визначати дефекти і порушення у роботі скребкового конвеєра; виконувати технічне обслуговування скребкового конвеєра; замінювати окремі деталі і вузли скребкового конвеєра; виконувати роботи із застосуванням засобів малої механізації; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт
ГРОЗ – 4-5.5.1	Обслуговування та ремонт секцій механізованого кріплення і кріплення сполучення	Знати: основи гідроприводу; будову, правила експлуатації та технічні характеристики секцій механізованого кріплення; будову та правила поводження з гідравлічною системою механізованого кріплення; методи визначення несправностей секцій механізованого кріплення; технологію й послідовність дій із заміни окремих деталей і вузлів секції механізованого кріплення; порядок встановлення тимчасового кріплення; правила роботи із засобами малої механізації; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт Уміти: визначати несправності секцій механізованого кріплення і кріплення сполучення; виконувати роботи із заміни окремих деталей і вузлів секцій механізованого кріплення; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт
ГРОЗ – 4-5.6.1	Доставляння матеріалів та обладнання в лаву	Знати: технологію й послідовність дій під час доставляння-видавання матеріалів та обладнання скребковим конвеєром; технологію й послідовність дій під час доставляння-видавання матеріалів та обладнання вручну;

		<p>будову та правила безпечної експлуатації вибійного скребкового конвеєра; правила й порядок подання сигналів під час роботи скребкового конвеєра; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти:</p> <p>доставляти-видавати матеріали і обладнання в лаву скребковим конвеєром; доставляти-видавати матеріали і обладнання в лаву вручну; керувати скребковим конвеєром; подавати сигнали під час доставляння обладнання та матеріалів у лаву; складувати матеріали у лаві; виконувати роботи із застосуванням засобів малої механізації; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт</p>
--	--	--

II. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: Гірник очисного забою

Кваліфікація: гірник очисного забою 4-5-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 727 години

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин							
		Всього годин	Базовий блок	Модуль ГРОЗ 4-5(1)	Модуль ГРОЗ 4-5(2)	Модуль ГРОЗ 4-5(3)	Модуль ГРОЗ 4-5(4)	Модуль ГРОЗ 4-5(5)	Модуль ГРОЗ 4-5(6)
1	Загально-професійна підготовка	82	82						
2	Професійно-теоретична підготовка	120		44	14	8	12	34	8
3	Професійно-практична підготовка	510	74	200	48	26	44	74	44
4	Кваліфікаційна пробна робота	6							
5	Консультації	8							
6	Державна кваліфікаційна атестація	7							
7	Загальний обсяг навчального часу (без п.п.4,5):	719	156	244	62	34	56	108	52

VI. Перелік основних засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу 20 чол.	
		Для індивідуального користування	Для групового користування
1.	Обладнання		
1.1	Комбайн вугільний	-	1
1.2	Стрічковий конвеєр	-	1
1.3	Скребковий конвеєр	-	1
1.4	Манєврова лебідка	-	1
1.5	Скреперна лебідка	-	1
1.6	Станція насосна	-	1
1.7	Станція керування магнітна	-	1
1.8	Секції механізованого кріплення різних типів	-	6
1.9	Гідравлічні стійки індивідуального кріплення	-	6
1.10	Клинові стійки тертя індивідуального кріплення	-	6
1.11	Посадочна стійка	-	1
1.12	Свердло гірниче ручне електричне	-	2
1.13	Свердло гірниче ручне пневматичне	-	4
1.14	Свердло гірниче колонкове	-	1
1.15	Відбійний молоток	-	2
1.16	Електротельфер	-	2
1.17	Магнітний пускач	-	2
1.16	Агрегат шахтний пусковий	-	1
1.18	Аналізатори метану різних типів (ШИ-11, ШИ-10, Сигнал-5, АТЕСТ-1, СМС-1)	-	1
1.19	Апаратура газового захисту	-	1
1.20	Саморятівник	-	5
2	Працюючі макети		
2.1	Механізований комплекс (комбайн/струг, кріплення, скребковий конвеєр, насосна станція)	-	1
2.2	Кріплення сполучення лави зі штреком	-	1
3	Тренажери (навчальні програми)		
3.1	Апаратура електрогідравлічного керування кріпленням («Магсо»)	-	1
4	Інструмент		
4.1	Комплект слюсарного інструменту	20	-
5	Натуральні зразки		
5.1	Гідрорукави високого тиску	20	-
5.2	Запобіжні клапани	-	5
5.3	Зворотньо-розвантажувальні клапани	-	5
5.4	Блоки керування механізованими секціями	-	5
5.5	Гідроциліндри високонапірні	-	5
5.6	Гідромурфта	-	2
5.7	Гідравлічні насоси різних типів	-	6

№ з/п	Найменування	Кількість на групу 20 чол.	
		Для індивідуального користування	Для групового користування
5.8	Асинхронний двигун із короткозамкненим ротором	-	1
5.9	Асинхронний двигун із фазним ротором	-	1
5.10	Двигун постійного струму	-	1
5.11	Датчик метану автоматичний	-	5
5.12	Респіратор	20	-
5.13	Блок селекторний	-	4
6	ТЗН		
6.1	Інтерактивна дошка	-	1
6.2	Мультимедійний проектор	-	1
6.3	Екран	-	1
6.4	Автоекзаменатор	-	1
7	Набір навчальних посібників	20	-

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

***Державний стандарт
професійно-технічної освіти***

ДСПТО 7111.В.05.10 - 2015
(позначення стандарту)

**Професія: Гірник очисного забою
Код: 7111
Кваліфікація: гірник очисного забою 6-го розряду**

***Видання офіційне
Київ - 2015***

I. Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу

(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників)

1. Професія Гірник очисного забою

2. Кваліфікація: гірник очисного забою 6-го розряду (III рівень НРК)

3. Кваліфікаційна характеристика

Завдання та обов'язки. Бурить шпури, свердловини перфораторами масою понад 35 кг (разом з пневмопідтримкою), самохідними буровими установками (каретками) з дизельним двигуном. Навантажує і доставляє гірничу масу вантажно-доставними машинами з дизельним двигуном потужністю понад 147,2 кВт (200 к. с.). Проводить виймання вугілля відбійним молотком в очисних забоях і під час проведення гезенків, печей, просіків, штреків на пологих і похилих пластах. Упорядковує перекриття і помости. Підбиває, нарізає "кутки" відбійним молотком або вугільною пилюкою. Проводить кріплення забою відповідно до паспорта кріплення. Продуває і приєднує шланги до відбійного молотка. Замінює піки і різці, гнучкі шланги. Виявляє та усуває неполадки в роботі відбійних молотків, вугільних пилок.

Повинен знати: конструктивні особливості бурових самохідних установок різних типів; будову, технічні характеристики застосовуваних вантажно-доставних машин з дизельним двигуном; раціональні способи ведення робіт на очисній виїмці корисної копалини; систему керування обслуговуваних машин; особливості залягання гірських порід, умови і можливості їх розроблення; основи електротехніки, геології; правила і способи ведення підричних робіт; системи змащування, живлення, охолодження вузлів обслуговуваних машин; властивості бокових порід і структуру пласта: кліваж, тріщинуватість, віджимання вугілля, наявність породних прошарків і несправжньої покрівлі, наявність твердих вкраплень, схильність до несподіваних викидів і гірничих ударів; будову і правила експлуатації відбійних молотків, вугільних пилок, неполадки, які зустрічаються в їх роботі, та способи їх усунення; способи виїмки вугілля; види і способи кріплення забою, паспорт кріплення і керування покрівлею.

Приклади робіт

1. Буріння свердловин
2. Навантажування гірської маси машинами з дизельним двигуном.

3. Відбій вугілля відбійними молотками.
4. Вирубання ніш та кутків відбійними молотками.
5. Кріплення ніш і кутків відповідно до паспорту керування покрівлею.
6. Просування і нарощування шлангів відбійного молотка.
7. Заміна пик і різців.
8. Ремонт відбійного молотка і гнучкої пилки.
9. Доставка кріпильного матеріалу в уступ лави вручну або з використанням засобів механізації.
10. Викладання кострів, їх перенесення (пневмокострів).
11. Викладання бутових смуг при частковому закладанні виробленого простору.
12. Керування закладними машинами при гідравлічному закладанні виробленого простору.

4. Порівняльна таблиця завдань та обов'язків кваліфікаційної характеристики та професійних профільних компетентностей

Код компетентності	Найменування компетентності	Згідно з ДКХП ГРОЗ 6-го розряду
ГРОЗ — 1.3	Надання допомоги в керуванні стругами	-
ГРОЗ — 2.3	Буріння свердловин	Бурить свердловини перфораторами масою понад 35 кг (разом з пневмопідтримкою), самохідними буровими установками (каретками) з дизельним двигуном. Навантажує і доставляє гірничу масу вантажно-доставними машинами з дизельним двигуном потужністю понад 147,2 кВт (200 к. с.)
ГРОЗ — 2.4	Виймання корисної копалини відбійним молотком під час проведення гезенків, печей і просіків на похилих пластах. Експлуатація та усунення неполадок відбійних молотків	Проводить виймання вугілля відбійним молотком в очисних забоях і під час проведення гезенків, печей, просіків, штреків на похилих і похилих пластах. Упорядковує перекриття і помости. Підбиває, нарізає "кутки" відбійним молотком або вугільною пилкою. Проводить кріплення забою відповідно до паспорта кріплення. Продуває і приєднує шланги до відбійного молотка. Замінює піки і різці, гнучкі шланги. Виявляє та усуває неполадки в роботі відбійних молотків, вугільних пилок

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Гірник очисного забою 6-го розряду

5.1. При продовженні навчання
Освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією
Гірник очисного забою 5-го розряду.

5.2. При підвищенні кваліфікації
Освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією
Гірник очисного забою 5-го розряду, стаж роботи за професією Гірник
очисного забою 5-го розряду не менше 1 року.

5.3. По закінченню навчання
Повна загальна середня освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень
«кваліфікований робітник» за професією Гірник очисного забою 6-го розряду.

6. Сфера професійної діяльності

КВЕД ДК009:2010. Добувна промисловість. Вугільна промисловість.

6. Специфічні вимоги

6.1. Вік: не менше 18 років (прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства).

6.2. Стать: чоловіча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених МОЗ України № 256 від 29.12.1993).

6.3. Медичні обмеження.

7. Професійні профільні компетентності

Код	Професійні профільні компетентності	Зміст компетентностей
ГРОЗ — 1.3	Надання допомоги в керуванні стругом	<p>Знати: основи гідроприводу; технічні характеристики, будова та правила безпечної експлуатації стругової установки; технологію виймання корисної копалини стругом; будову гідросистеми механізованого кріплення; порядок пересування секцій кріплення; будову, правила безпечної експлуатації скребкового конвеєра; будову та правила роботи відбійними молотками; порядок буріння шпурів під час ведення буропідривних робіт; паспорт кріплення очисного вибою та керування покрівлю; паспорт ведення буропідривних робіт; порядок подавання сигналів під час виконання трудових дій; вимоги електробезпеки; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: контролювати положення і роботу струга; опускати «присухи» і знімати «земник»; контролювати положення та стану живильного кабелю і шланга системи під час виймання корисної копалини;</p>

Код	Професійні профільні компетентності	Зміст компетентностей
		<p>замінювати (оглядати) різальні елементи, зрошувачі; виконати допоміжні роботи із ремонту струга; підготувати ґрунт для засування скребкового конвеєра й секцій механізованого кріплення; керувати секціями механізованого кріплення; пересувати приводні голівки конвеєра і стругової установки; подавати світлові і звукові сигнали; навантажувати гірничу масу на вибійний конвеєр; бурити шпури згідно з паспортом ведення буропідричних робіт; відбивати гірничу масу за допомогою відбійного молотка; встановлювати індивідуальне кріплення; виконувати роботи з використанням засобів малої механізації</p>
ГРОЗ— 2.3	Буріння свердловин	<p>Знати: фізико-механічні властивості гірських порід; правила керування покрівлею; будову і правила експлуатації перфоратора з пневмопідтримкою; будову і правила експлуатації самохідних бурових установок (кареток) з дизельним двигуном; правила керування вантажно-доставними машинами з дизельним двигуном; будову і правила експлуатації нагнітальної установки; технічний паспорт проведення робіт; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: опускати нависання гірничої маси за допомогою оббирника; складувати у вибої інструментів, пристосувань і обладнання; бурити за допомогою бурових установок; навантажувати-розвантажувати гірничу масу із застосуванням навантажувальних машин з дизельним двигуном; дотримуватись вимог техніки безпеки під час виконання робіт</p>

<p>ГРОЗ — 2.4</p>	<p>Виймання корисної копалини відбійним молотком під час проведення гезенків, печей і просіків на похилих пластах. Експлуатація та усунення неполадок відбійних молотків</p>	<p>Знати: фізико-механічні властивості вугілля і вмісних порід; послідовність виймання гірничої маси за допомогою відбійного молотка; будову та правила технічної експлуатації відбійного молотка; технологію доставляння лісоматеріалів у вибій; паспорт проведення виробки та кріплення виробки; типи мастильних матеріалів; причини дефектів і ламання відбійних молотків; технологію й послідовність дій під час експлуатації та усуненню неполадки відбійних молотків; основи ощадливого виробництва; вимоги техніки безпеки під час виконання робіт</p> <p>Уміти: роботи відбійним молотком під час виймання корисної копалини; визначати структури й текстури гірської породи; виконувати роботи зі зведення постійного кріплення; виконувати роботи зі зведення помосту й запобіжного кріплення; виконувати технічне обслуговування відбійного молотка; визначати несправності у роботі відбійного молотка; замінювати піки, гнучкий шланг, несправні пружини; дотримуватись вимог техніки безпеки та охорони праці під час виконання робіт</p>
------------------------------	--	---

II. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: Гірник очисного забою

Кваліфікація: гірник очисного забою 6-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 303 години

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин			
		Всього годин	Базовий блок	Модуль ГРОЗ-6.1	Модуль ГРОЗ-6.2
1	Загальнопрофесійна підготовка	28	28		
2	Професійно-теоретична підготовка	48		32	16
3	Професійно-практична підготовка	212	56	96	60
4	Кваліфікаційна пробна робота	6			
5	Консультації	8			
6	Державна кваліфікаційна атестація	7			
7	Загальний обсяг навчального часу (без п.п.4,5)	295	84	128	76

VI. Перелік основних засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу 20 чол.	
		Для індивіду ального користу вання	Для групов ого корист ування
1.	Обладнання		
1.1	Телескопічна бурильна машина	-	1
1.2	Скребковий конвеєр	-	1
1.3	Буровий верстат	-	1
1.4	Перфоратор із пневмопідтримкою	-	1
1.5	Гідромонітор	-	1
1.6	Апаратура автоматичного і дистанційного керування вибійним устаткуванням	-	1
1.7	Відбійний молоток	-	6
1.8	Вантажна машина	-	1
1.9	Гідравлічні стійки індивідуального кріплення	-	6
1.10	Клинові стійки тертя індивідуального кріплення	-	6
1.11	Посадочна сітка	-	1
1.12	Свердло гірниче ручне електричне	-	2
1.13	Свердло гірниче ручне пневматичне	-	4
1.14	Свердло гірниче колонкове	-	1
1.15	Електротельфер	-	2
1.16	Магнітний пускач	-	2
	Агрегат шахтний пусковий	-	1
2	Працюючі макети		
2.1	Кріплення сполучення лави зі штреком	-	1
3	Натуральні зразки		
3.1	Гідрукава високого тиску	20	-
3.2	Пики для відбійного молотка	-	5
3.3	Різці різних типів	-	12
4	ТЗН		
4.1	Інтерактивна дошка	-	1
4.2	Мультимедійний проектор	-	1
4.3	Екран	-	1
4.4	Автоекзаменатор	-	1
5	Набір навчальних посібників	20	-